

Delges:
Kommun-
fullmäktige

§ 202

Dnr 15ON355

Valfrihetssystem för daglig verksamhet

Lena
Wigg

Beslut

att anta yttrandet som sitt eget.

Lena
Isokivelä

Ärendebeskrivning

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 28 oktober 2013, § 170, väckte Måns Montell (M) en motion och yrkade på att kommunfullmäktige skulle uppdra till Omvårdnad Gävle att utreda hur ett valfrihetssystem för daglig verksamhet skulle kunna fungera.

Motionären Måns Montell (M) menar att ett införande av LOV i daglig verksamhet skulle innebära att utbudet av inriktningar skulle breddas, vilket skulle ge kunderna en större valfrihet att hitta en passande verksamhet.

Motionen remitterades till Omvårdnadsnämnden, som besvarade remissen med yttrandet att ett beslut om en eventuell utredning gällande införande av LOV i ytterligare verksamheter, skulle tas efter att en utvärdering av LOV i hemtjänsten har genomförts.

Kommunstyrelsen beslutade 2014-12-02, § 262, att föreslå Kommunfullmäktige besluta att avslå motionen med hänvisning till Omvårdnadsnämndens yttrande. Kommunfullmäktige beslutade 2015-02-23, § 18, att bifalla motionen.

Omvårdnad Gävle har i tjänsteskrivelse/yttrande gjort en faktagranskning, en omvärldsbevakning samt en beskrivning av hur daglig verksamhet bedrivs i Gävle kommun.

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle har varit delaktig och tillfört faktauppgifter gällande verkställigheten och deras ansvar att bedriva daglig verksamhet.

Beslutsunderlag

Missiv, daterat 2015-11-23, dnr 15ON355.

Skrivelse, daterat 2015-11-23, dnr 15ON355.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Missiv

Handläggare
Lena Wigg
Tfn 026-17 88 13
lena.wigg@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Valfrihetssystem för daglig verksamhet

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 28 oktober 2013, § 170, väckte Måns Montell (M) en motion och yrkade på att kommunfullmäktige skulle uppdraga åt Omvårdnad Gävle att utreda hur ett valfrihetssystem för daglig verksamhet skulle kunna fungera.

Motionären Måns Montell (M) menar att ett införande av LOV i daglig verksamhet skulle innebära att utbudet av inriktningar skulle breddas, vilket skulle ge kunderna en större valfrihet att hitta en passande verksamhet.

Motionen remitterades till Omvårdnadsnämnden, som besvarade remissen med yttrandet att ett beslut om en eventuell utredning gällande införande av LOV i ytterligare verksamheter, skulle tas efter att en utvärdering av LOV i hemtjänsten har genomförts.

Kommunstyrelsen beslutade 2014-12-02, § 262, att föreslå Kommunfullmäktige besluta att avslå motionen med hänvisning till Omvårdnadsnämndens yttrande.

Kommunfullmäktige beslutade 2015-02-23, § 18, att bifalla motionen.

Omvårdnad Gävle har i tjänsteskrivelse/yttrande gjort en faktagranskning, en omvärldsbevakning samt en beskrivning av hur daglig verksamhet bedrivs i Gävle kommun.

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle har varit delaktig och tillfört faktauppgifter gällande verkställigheten och deras ansvar att bedriva daglig verksamhet.

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle har en lång och god kunskap av att planera och skapa aktiviteter för målgruppen i syfte att erbjuda en meningsfull sysselsättning. De aktiviteter som erbjuds visar också på en bredd av olika inriktningar.

I Gävle så tillämpas lagen om valfrihetssystem, LOV för konkurrensutsättning inom följande verksamhetsområden:

- Hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga	Socialnämnden
- Hem för vård eller boende (HVB) för vuxna	Socialnämnden
- Hemtjänst inom ordinärt boende	Omvårdnadsnämnden

Sammanfattande synpunkter/yttrande

I Gävle kommun är ansvaret för daglig verksamhet fördelat på två nämnder, Omvårdnadsnämnden och Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.

Omvårdnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövningen, det vill säga hanteringen av ansökan, utredning och beslut.

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för verkställigheten av beslutet.

I Gävle kommun bedrivs hemtjänst enligt LOV under en provotid om fyra år, 2012-2016.

En utvärdering av LOV i hemtjänst har gjorts och rapporten kommer att behandlas av Omvårdnadsnämnden. Därefter ska Kommunfullmäktige ta ställning till om LOV i hemtjänsten ska permanentas eller avslutas.

Omvårdnad Gävle ser att det är möjligt att införa LOV i daglig verksamhet.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet måste flera åtgärder vidtas och beslut fattas under implementeringsfasen.

Det behöver klargöras vart beställar- och kravkompetensen på verksamhetsnivå rent organisatoriskt ska ligga, vilket kommer att kräva en ändring av reglementena och organisationsjustering hos ansvarig nämnd.

Vidare behöver bland annat ett ersättningssystem som fungerar i ett LOV system tas fram.

Ett LOV system inom daglig verksamhet förutsätter också en nogsam konsekvensanalys ur ett kundperspektiv så att inte bredden av verksamheter minskas och så att inte systemet i sig skapar en inlåsningsseffekt.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet bör man även avsätta resurser för att utreda ovanstående samt utse vilken

nämnd som skall ha beställar- och kravkompetensen på verksamhetsnivå och vara den som godkänner och följer upp leverantörer i LOV systemet.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet så anser Omvårdnad Gävle att den s k BoDa-verksamheten ska exkluderas detta.

Annmarie Sandberg
Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

Tjänsteskrivelse/Yttrande

Handläggare
Lena Wigg
Tfn 026-17 88 13
lena.wigg@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Valfrihetssystem för daglig verksamhet

Bakgrund

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 28 oktober 2013, § 170, väckte Måns Montell (M) en motion och yrkade på att kommunfullmäktige skulle uppdraga åt Omvårdnad Gävle att utreda hur ett valfrihetssystem för daglig verksamhet skulle kunna fungera.

Motionären Måns Montell (M) menar att ett införande av LOV i daglig verksamhet skulle innebära att utbudet av inriktningar skulle breddas, vilket skulle ge kunderna en större valfrihet att hitta en passande verksamhet.

Motionen remitterades till Omvårdnadsnämnden, som besvarade remissen med yttrandet att ett beslut om en eventuell utredning gällande införande av LOV i ytterligare verksamheter, skulle tas efter att en utvärdering av LOV i hemtjänsten har genomförts.

Kommunstyrelsen beslutade 2014-12-02, § 262, att föreslå Kommunfullmäktige besluta att avslå motionen med hänvisning till Omvårdnadsnämndens yttrande.

Kommunfullmäktige beslutade 2015-02-23, § 18, att bifalla motionen.

Omvårdnad Gävle har gjort en faktagranskning, en omvärldsbevakning samt en beskrivning av hur daglig verksamhet bedrivs i Gävle kommun.

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle har varit delaktig och tillfört faktauppgifter gällande verkställigheten och deras ansvar att bedriva daglig verksamhet.

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle har en lång och god kunskap av att planera och skapa aktiviteter för målgruppen i syfte att erbjuda en meningsfull sysselsättning. De aktiviteter som erbjuds visar också på en bredd av olika inriktningar.

I Gävle så tillämpas lagen om valfrihetssystem, LOV för konkurrensutsättning inom följande verksamhetsområden:

- Hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga	Socialnämnden
- Hem för vård eller boende (HVB) för vuxna	Socialnämnden
- Hemtjänst inom ordinärt boende	Omvårdnadsnämnden

Utredning/Yttrande

Omvårdnadsnämnden lämnar följande yttrande:

Fakta

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS, 1993:387), är en rättighetslagstiftning som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor. Syftet är att den enskilde ska ges möjlighet att så långt det är möjligt att leva som andra i samhället.

En av de tio insatser för stöd och särskild service, som anges i LSS gäller daglig verksamhet. Det innebär att personer som är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig och som ingår i personkrets 1 och 2 enligt LSS har rätt till denna verksamhet.

Lag om valfrihetssystem (LOV)

LOV kan tillämpas på en rad olika verksamhetsområden inom hälso- och sjukvård samt socialtjänstområdet. LOV innebär att enskilda medborgare själva kan välja utförare av en viss tjänst bland de utförare som kommunen godkänt.

När det gäller kommunal verksamhet så visar statistik från SKL att det är främst hemtjänst som bedrivs enligt LOV. Daglig verksamhet enligt LSS bedrivs enligt LOV i 24 kommuner.

Konkurrensverket ansvarar för driften av en nationell databas, Valfrihetswebben, för annonsering av förfrågningsunderlag inom hälso- och sjukvård samt socialtjänster. Där finns annonser till alla kommuner och landstings valfrihetssystem enligt LOV. Annonserna är tillgängliga för alla.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för valfrihetssystem enligt LOV.

Konkurrensverkets uppgift är att främja en enhetlig tillämpning av de nationella upphandlingsreglerna och i lämplig omfattning informera om viktiga beslut, hur reglerna ska tillämpas och om reglernas innehåll.

Ansvaret för verksamheten när den drivs av privata utförare

- Fullmäktige är skyldiga att alltid följa upp och kontrollera verksamhet som genom avtal utförs av privata utförare.
- Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare samt för hur uppföljning ska ske och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.
- Fullmäktige ska genom avtalet se till att allmänheten ges möjlighet till insyn.
- Nämnderna har ansvar för att se till att verksamheten bedrivs enligt mål, riktlinjer och föreskrifter, den interna kontrollen är tillräcklig och verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Daglig verksamhet

För att få daglig verksamhet måste den som söker omfattas av LSS och ha någon av följande funktionsnedsättningar:

- en utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
- ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder
- en hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Den söker ska också vara i arbetsför ålder, men sakna förvärvsarbete och inte heller utbilda sig. Den sökande måste också bedömas ha behov av den formen av omsorg.

Ersättningssystem i daglig verksamhet inom LSS

SKL har gjort en inventering av ersättningsmodeller med syfte att beskriva likheter och skillnader i ersättningar. Inventeringen påvisar följande:

Ersättningsmodell som ersätter utifrån behov

2013 hade 19 av 23 kommuner med valfrietssystem i daglig verksamhet infört en ersättningsmodell där utföraren får betalt utifrån behov av personalstöd hos respektive individ i verksamheten. Tidigare har kommunen normalt ersatt verksamheten med ett belopp för hela den dagliga verksamheten.

Södertörnsmodellen

Under 1990-talet togs den så kallade Södertörnsmodellen fram. Avsikten var att kunna jämföra kostnader mellan Södertörnskommunerna utanför Stockholm

(Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn, Salen, Södertälje, Nykvarn, Tyresö, Nacka och Värmdö).

Inventering av 13 kommuners dagliga verksamhet

Syftet är att beskriva likheter och skillnader i ersättningar med mera. Kommunerna har alla utgått från Södertörnsmodellen och sedan gjort egna avsteg.

- Behovet av personalstöd graderas i nivåer och ett ersättningsbelopp sätts för varje nivå.
- En bedömning av individens behov avgör och sedan vilken nivå som ersättningen avser.
- Kommunerna gör olika, de har mellan fyra till åtta nivåer.

Utöver variationen i antal nivåer ersätts också för:

- Planerad tid eller närvarotid,
- Hel- och halvdagar,
- Enbart heldagar med mera.

En genomsnittlig ersättning per person och år

En jämförelse har gjorts utifrån kommunernas genomsnittliga ersättning per person och år. Ersättningen 2013 varierar mellan 128 000 kronor och 257 000 kronor per person och år, med ett genomsnitt på 193 000 kronor per år.

Omvärldsbevakning

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har sammanställt en översikt av beslutsläget gällande införandet av LOV i Sverige samt vilka tjänster som avses.

Beslutsläge – utvecklingen 2010 - 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Har infört	45	89	118	143	153	155
Ska införas	72	69	51	36	24	21
Inte fattat beslut/utreder	79	26	52	37	33	31
Inte införa LOV	12	28	27	41	47	49
Ej ansökt om bidrag	82	78	42	33	33	31
Avbrutit LOV						3

Källa: uppgifterna ovan är hämtade från valfrihetswebben 1 april 2015.

Tjänster med valfrihet (urval)

Tjänst	Antal kommuner
Hemtjänst – omvårdnad, service och delegerad hemsjukvård	125
Hemtjänst – omvårdnad, service och hemsjukvård	8
Hemtjänst – enbart serviceinsatser	26
Särskilt boende för äldre	13
Daglig verksamhet enligt LSS	24

Källa: uppgifterna ovan är hämtade från valfrihetswebben 1 april 2015.

Hur ser det ut i Gävle?

Ansvaret ligger på två nämnder

I Gävle kommun är ansvaret för daglig verksamhet fördelat på två nämnder, Omvårdnadsnämnden och Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.

Omvårdnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövningen, det vill säga hanteringen av ansökan, utredning och beslut.

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för verkställigheten av beslutet.

Undantaget är den s k BoDa-verksamheten som drivs av Omvårdnad Gävle, enligt tidigare utredning och beslut (Omvårdnadsnämnden 2012-11-01 § 164 samt Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2012-12-05 § 91).

BoDa-verksamheten är en kombinerad gruppboende och daglig verksamhet enligt LSS som drivs som en helhetslösning för ett mycket begränsat antal personer med särskilda behov av tydlig struktur och kontinuitet.

Omvårdnad Gävle

Omvårdnad Gävles ansvarar för myndighetsutövningen och hanteras av förvaltningens biståndshandläggare.

Utifrån inkommen ansökan gör biståndshandläggaren först en personkretsbedömning och därefter en utredning och bedömning av den sökandes behov.

Vid bifall (ansökan beviljas) så skickar biståndshandläggaren en beställning till Näringsliv & arbetsmarknad Gävle och dess enhet som benämns Enheten för daglig verksamhet, EDV.

Daglig verksamhet enligt LSS 9:10 är en av de totalt 10 insatserna för stöd och service som anges i LSS:

1. Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,

2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken,
3. Ledsagarservice,
4. Biträde av kontaktperson,
5. Avlösarservice i hemmet,
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet,
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,
8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,
9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,
10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Lag (2010:480).

Under 2014 behandlade Omvårdnad Gävle totalt 43 ansökningar till daglig verksamhet enligt LSS 9:10. Samtliga fick bifall.

Under 2015, t o m september, behandlades totalt 35 ansökningar, varav 34 fick bifall och 1 fick avslag.

Under 2015 har ansökningarna fördelats enligt följande:

Januari	4 ansökningar – samtliga bifall
Februari	3 ansökningar – samtliga bifall
Mars	5 ansökningar – samtliga bifall
April	7 ansökningar – samtliga bifall
Maj	6 ansökningar – samtliga bifall
Juni	1 ansökning – bifall
Juli	3 ansökningar – varav 2 bifall och 1 avslag
Augusti	5 ansökningar – samtliga bifall
September	1 ansökning – bifall

Det är inte ovanligt att de personer som har rätt till daglig verksamhet enligt LSS 9:10 även har andra beviljade insatser (t ex gruppboende/serviceboende).

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle ansvarar för att verkställa/bedriva daglig verksamhet och det genomförs inom Enheten för daglig verksamhet, EDV.

Daglig verksamhet betyder att kunden får en meningsfull sysselsättning det

antal vardagar per vecka som biståndshandläggaren (Omvårdnad Gävle) beviljar. Kundens sysselsättning och placering utgår alltid från dess förutsättningar och behov.

Sysselsättningen kan vara i någon av EDV:s egna basgrupper eller företagsgrupper med dagligt handledarstöd eller på en enskild plats på ett företag/förening utan dagligt handledarstöd.

Ersättning till kunden utgår för varje fullgjord halv eller hel arbetsdag som utförs vid den dagliga verksamheten. Ersättningen kallas för habiliteringsersättning.

Den enskilde betalar en egenavgift motsvarande X-trafiks taxa för resor till och från den dagliga verksamheten, samt hela kostnaden för eventuell mat och fika.

Målsättningen är att erbjuda en meningsfull sysselsättning inom tre månader, från det att en plats inom daglig verksamhet har beviljats.

Inriktningar inom daglig verksamhet

EDV bedriver dagverksamheter med inriktningar inom

- Legoarbete
- Musik och teater
- Service och återvinning
- Sinnesupplevelse
- Skog och natur
- Sociala aktiviteter
- Sysselsättning för personer med autism
- Sysselsättning för personer med förvärvad hjärnskada
- Caféverksamhet.

Erix

En grupp med olika inne- och uteaktiviteter samt enklare servicesysslor åt både kommun och privata företag.

Gävle Bock & Tack teater

Kulturverksamhet i form av teater, spelar ofta på skolor och äldreboenden.

Hoppet

Anpassad verksamhet för personer med förvärvad hjärnskada i vuxen ålder.

Lego EDV

Arbetar med uppdrag åt företag i Gävletrakten, till exempel paketering och montering av förpackningar.

Linden

Sinnesupplevelser och andra aktiviteter för personer med utvecklingsstörning och fysiska funktionsnedsättningar.

Möjligheten

Anpassad verksamhet för personer med autism eller drag av autism.

Team Strömsbro

Varierade aktiviteter i skog och mark.

Timmermansgatan

Blandad verksamhet för äldre (65-67 år) och personer som behöver ett lugnare tempo.

Utegruppen

Verksamhet med fokus på service och utomhusaktiviteter.

Viljan

Blandad verksamhet för äldre och för personer som behöver ett lugnare tempo.

Ett antal personer som har sin dagliga sysselsättning utanför verksamheten. Det kan vara enskilda platser, grupper på företag, i föreningar eller i kommunen. Företagsgrupper finns inom följande branscher:

- Handel: Fyra grupper i olika affärer.
- Service: Tre grupper i olika vård- och omsorgsboenden, en grupp i förvaltnings- och stadshuset.
- Fastighetsskötsel: Två olika företagarföreningar Fjällbackens och Skeppsbrons.
Två grupper inom Gavlegårdarna.
En grupp hos Crendo fastighetsförvaltning
En grupp vid Fjärran Högder badet.
- Djurskötsel: En grupp vid Ponnyklubben.
- Caféverksamhet: En grupp i samarbete med seniorföreningen på 55+ boende.
- Möbelpool: En grupp i första hand samarbete med Polhemsskolan och i andra hand samarbete med alla förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen.

De ca 60 enskilda platserna finns både inom privat och offentlig verksamhet, utifrån den enskildes önskemål och intresserade arbetsgivare.

Statistik – antal beslut (verkställighet)

Sedan år 2000 har EDV fått 474 nya uppdrag och 279 personer har avslutat sin plats av olika skäl (pension, flytt till annan kommun, gått vidare till anställning eller avlidit). Det innebär en nettoökning under 15 år med 195 platser.

Den 31/10 år 2015 hade EDV 377 verkställda platser och 1 icke verkställd på grund av att personen prövar studier på folkhögskola.

Ekonomi

Ersättning till kunden utgår för varje fullgjord halv eller hel arbetsdag som utförs vid den dagliga verksamheten. Ersättningen kallas för habiliteringsersättning. Den enskilde betalar en egenavgift motsvarande X-trafiks taxa för resor till och från den dagliga verksamheten, samt hela kostnaden för eventuell mat och fika.

EDV får idag kommunbidrag för en volymökning med ca 10 personer per år. Då behovet av stöd kan skifta för den enskilde under året samt att EDV sedan 1995 arbetat intensivt med delaktighet och val av sysselsättning för den enskilde, så fungerar nuvarande ersättningssystem bra. Systemet innebär att EDV snabbt kan förändra verksamheten utifrån kundens behov och intressen. Av den anledningen avslutar EDV varje år några verksamheter och startar några nya, vilket innebär nya möjligheter till sysselsättning både för den enskilde kunden men även en möjlighet till ett annat/nytt arbete för medarbetaren.

Kommunbidraget utgår därmed inte utifrån någon nivåbedömning/ersättning per person.

Yttrande

I Gävle kommun bedrivs hemtjänst enligt LOV under en provotid om fyra år, 2012-2016.

En utvärdering av LOV i hemtjänst har gjorts och rapporten kommer att behandlas av Omvårdnadsnämnden. Därefter ska Kommunfullmäktige ta ställning till om LOV i hemtjänsten ska permanentas eller avslutas.

Omvårdnad Gävle ser att det är möjligt att införa LOV i daglig verksamhet.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet måste flera åtgärder vidtas och beslut fattas under implementeringsfasen.

Det behöver klargöras vart beställar- och kravkompetensen på verksamhetsnivå rent organisatoriskt ska ligga, vilket kommer att kräva en ändring av reglementena och organisationsjustering hos ansvarig nämnd.

Vidare behöver bland annat ett ersättningssystem som fungerar i ett LOV system tas fram.

Ett LOV system inom daglig verksamhet förutsätter också en nogsam konsekvensanalys ur ett kundperspektiv så att inte bredden av verksamheter minskas och så att inte systemet i sig skapar en inlåsningsseffekt.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet bör man även avsätta resurser för att utreda ovanstående samt utse vilken nämnd som skall ha beställar- och kravkompetensen på verksamhetsnivå och vara den som godkänner och följer upp leverantörer i LOV systemet.

Om Kommunfullmäktige fattar beslut om att införa LOV i daglig verksamhet så anser Omvårdnad Gävle att den s k BoDa-verksamheten ska exkluderas detta.

Annmarie Sandberg
Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle